

Стаття посвячена актуальним проблемам розробки вопросов повышения качества профессиональной подготовки специалистов – музыкантов. Значимым представляется особая популярность музыкального искусства эстрады, которое занимает определенную нишу в художественной культуре Украины. При этом эстрадная вокальная подготовка будущего учителя музыкального искусства выступает равноправным компонентом его профессиональной подготовки, представляя собой сложный процесс, имеющего свои специфические особенности.

Ключевые слова: эстрадное исполнительство, педагогическая деятельность, вокальные способности, педагогические методы.

Improve the training of teachers of musical art requires the development issues to improve the quality of professional training. Significant seems particularly popular music pop art, which occupies a niche in the artistic culture of Ukraine. In this pop vocal training future the teacher of musical art stands equal component his training, it is a complex process, which has its own specific features.

Key words: pop performance, teaching activities, vocal abilities, pedagogical methods.

УДК [378.011.3 – 057.86:336] - 047.22

О.Б. Шевчук
м. Старобільськ, Україна

ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНЕ ОБҐРУНТУВАННЯ ПРИНЦИПІВ ПОБУДОВИ ЕКСПЕРТНИХ НАВЧАЮЧИХ СИСТЕМ З ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНОГО НАПРЯМУ

Постановка проблеми. Стрімкий розвиток інформаційних технологій та соціально-економічні перетворення, що відбуваються на їх основі, потребують удосконалення процесу професійної підготовки та забезпечення якісного освітнього рівня майбутніх фахівців, особливо фінансово-економічного напрямку, що зумовлено зростаючими обсягами економічної інформації, її неповнотою і складністю обробки, а також розвитком нових систем електронного бізнесу (E-business) та інше [1-3].

Це вимагає розробки нових, високоефективних педагогічних технологій та систем професійної підготовки майбутніх фахівців в області фінансово-економічного спрямування, які відображали б реальні складні і проблемні економічні ситуації, що зустрічаються в професійній практиці. Однак на сьогодні розробка таких педагогічних технологій та систем знаходиться у стані досліджень, про що свідчить значна кількість наукових публікацій [1-6].

Тому можна стверджувати, що є об'єктивна педагогічна проблема, пов'язана з необхідністю удосконалення процесу професійної підготовки майбутніх фахівців фінансово-економічного напрямку. Це робить актуальним проведення досліджень з цієї проблеми.

Аналіз попередніх наукових досліджень і публікацій. Проблема удосконалення процесу професійної підготовки майбутніх фахівців фінансово-економічного напрямку, впровадження сучасних педагогічних технологій розглядалися в роботах І. Іваннікової, М. Вачевського, Л. Дибкової, Н. Уйсімбаєвої, О. Гончарової, П. Клімуши, О. Аксьонова, М. Артюшина, О. Ващенко, Г. Ковальчук, А. Колот, Н. Ничкало, А. Нісімчук, І. Прокопенко, С. Сисоєвої, Н. Тверезовської, І. Шерстньової, О. Шпак та інших [1-7].

Однак у цих роботах не досліджувались питання пов'язані з принципами, на яких повинна вестись підготовка сучасних фахівців фінансово-економічного напрямку для вирішення складних економічних ситуацій з різним ступенем невизначеності, а також проектування сучасних інформаційних технологій навчання.

Сучасною тенденцією у підготовці майбутніх фахівців фінансово-економічного спрямування, є використання інформаційних технологій на основі принципово нового класу засобів – інтелектуальних навчальних систем, інтелектуальних тренажерів, експертних навчальних систем (ЕНС), експертно-тренують систем та ін. [5-7].

Прикладами розробок експертних технологій можуть служити дослідження В. Петрушіна, В. Голенкова, В. Сороко, О. Журавльова, В. Бурдаєва і Л. Бурдаєвої, В. Фірстова, М. Желніна, Г. Рибіной та багато ін. [5-7].

У цих роботах педагогічна проблема удосконалення процесу професійної підготовки майбутніх фахівців фінансово-економічного напрямку при викладанні фахових дисциплін не була предметом окремого наукового дослідження, також не розглядалися принципи, на основі яких повинні проектуватися ЕНС, стосовно фахових дисциплін підготовки майбутніх фахівців фінансово-економічного напрямку.

Усе це заважає науково обґрунтованому створенню ЕНС та показує важливість і актуальність проведення досліджень для розв'язання педагогічної проблеми удосконалення процесу професійної підготовки майбутніх фахівців фінансово-економічного напрямку.

Виділення невирішених частин загальної проблеми. У дослідженні проблеми удосконалення процесу професійної підготовки майбутніх фахівців фінансово-економічного напрямку, вирішується актуальне завдання: виокремлення системи принципів, на основі яких має вестися проектування ЕНС професійної підготовки майбутніх фахівців фінансово-економічного напрямку.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Метою статті є теоретико-методологічне обґрунтування системи принципів, на основі якої повинно виконуватись проектування ЕНС для професійної підготовки фахівців фінансово-економічного напрямку при викладанні фахових дисциплін.

Виклад основного матеріалу. У загальнонауковому сенсі (поданні) термін принцип – (від лат. *principium* – початок, основа; англ. *principle*) – це основне, вихідне положення будь якої теорії, вчення, науки; підстава деякої сукупності фактів або знань; основа пристрою чогось [8].

Тому опис і систематизація принципів є першоосною при проектуванні і розробці високоефективних педагогічних технологій і систем, у тому числі і з використанням інформаційних технологій навчання [2; с. 9-10]. Виходячи з викладеного, для науково обґрунтованого підходу до проектування і створення ЕНС з підготовки фахівців фінансово-економічного напрямку необхідна побудова (виділення) системи принципів.

Процес вибору принципів побудови і способів реалізації ЕНС на даний час не формалізований, що пов'язано з наступним:

- в кібернетиці сучасні інструментальні засоби і системи штучного інтелекту, мають у своєму розпорядженні невелике число реальних програмних засобів (додатків), що не дозволяє ефективно формалізувати всі етапи розробки [5-7];

- в сучасній педагогіці питання про принципи є дискусійним і в даний час. Різними вченими-педагогами формулюються або висуваються різні принципи та їх системи класифікації, а в ряді випадків вже відомим принципам дається нова інтерпретація. Існує семантичне перекриття термінів понятійного апарату педагогічних принципів та ін. Проте, як показано в роботі [11], незважаючи на відсутність єдності думок вчених-педагогів щодо кількості, назв (термінів) і систем класифікації педагогічних принципів, в цілому вони відображають одні й ті ж тенденції в розумінні педагогічних закономірностей [11];

- в даний час, в сучасній психології також є істотне різноманіття психологічних шкіл, філософських позицій та індивідуальних поглядів психологів як на кількість психологічних принципів, їх назви, так і на їх класифікацію [9-11]. Незважаючи на те, що ця проблема не отримала свого остаточного рішення, психологічні принципи, використовувані в педагогіці, висловлюють в основному одні й ті ж тенденції в розумінні їх закономірностей і утворюють відносно єдину систему, за допомогою якої забезпечується досягнення заданих цілей навчання.

Це дозволяє виділити систему принципів, на основі яких повинна проектуватися і функціонувати ЕНС для підготовки фахівців фінансово-економічного профілю, яка може бути представлена у вигляді трьох, відносно самостійних груп:

- *кібернетичні принципи* – відображають досвід попередніх досліджень в області систем штучного інтелекту та експертних систем;

– *педагогічні принципи* – визначають принципи, на яких будується педагогічне проектування ЕНС [9], а також результати розробки і застосування інформаційних технологій, у тому числі і експертних навчальних систем (ЕНС), у навчальному процесі;

– *психологічні принципи* – визначають вихідні положення і розуміння психіки учня, на яких повинні будуватися процеси проектування та використання ЕНС у підготовці майбутніх фахівців фінансово-економічного спрямування.

При цьому, процес проектування і розробки ЕНС, повинен підкорятися пріоритетності педагогічних принципів [9].

Таким чином, виділені три групи в системі принципів (*кібернетичні, педагогічні і психологічні*), вперше представляють новий педагогічний підхід до навчання, заснований на ЕНС. Формалізоване визначення цього підходу представлено у вигляді наступної дефініції.

Дефініція 1. *Експертно-навчальний підхід* – це сукупність педагогічних, психологічних і кібернетичних принципів, що визначають стратегії проектування і навчання в педагогічних системах і технологіях, заснованих на знаннях експертів та використанні інформаційних технологій.

Таким чином, сформульований *експертно-навчальний підхід*, дозволяє розробляти функції, архітектуру, структуру та математичні моделі ЕНС, а також здійснювати розробку їх програмної реалізації (програмних засобів) та педагогічні технології для підготовки майбутніх фахівців фінансово-економічного профілю.

Висновки з дослідження і перспективи подальших розвідок у цьому напрямку. На основі проведеного аналізу публікацій з педагогічної проблеми удосконалення процесу професійної підготовки майбутніх фахівців фінансово-економічного напрямку показано, що різним аспектам цієї проблеми приділяється значна увага дослідників, однак, незважаючи на це, відсутня система принципів, на основі якої повинні створюватись сучасні інформаційні технології навчання, у тому числі й експертні системи. Показано, що сучасною тенденцією у професійній підготовці майбутніх фахівців фінансово-економічного спрямування, є використання інформаційних технологій принципово нового класу – *експертних навчальних систем (ЕНС)*.

Дано теоретико-методологічне обґрунтування системи принципів, що визначають стратегії проектування і навчання в педагогічних системах і технологіях, заснованих на знаннях експертів та інформаційних технологіях. Показано, що процес проектування і розробки експертних навчальних систем (ЕНС), повинен підкорятися пріоритетності педагогічних принципів.

Формалізовано понятійний апарат дослідження, показано, що система принципів, на основі яких має здійснюватися проектування педагогічних технологій навчання, заснованих на експертних навчальних системах (ЕНС) складається з трьох відносно незалежних груп: *кібернетичних, педагогічних і психологічних принципів*, які визначають новий *експертно-навчальний підхід*.

Перспективними напрямками подальших розвідок є розробка *експертно-навчального підходу* до проектування і використання педагогічних технологій на основі експертних навчальних систем (ЕНС) у підготовці майбутніх фахівців фінансово-економічного профілю.

Література:

- 1.Иванникова И.В. Проблемы и перспективы внедрения современных педагогических технологий в рамках финансово-экономического образования. [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://conference.osu.ru/assets/files/conf_info/conf7/S11.pdf.
- 2.Клімушин П.С., Орлов О.В., Серенко А.О. Інформаційні системи та технології в економіці : навч. посіб. / П.С.Клімушин, О.В.Орлов, А.О.Серенко. – Х. : Вид-во ХарПІ НАДУ «Магістр», 2011. – 418 с.
- 3.Набока О.Г. Професійно-орієнтовані технології навчання у фаховій підготовці майбутніх економістів: теорія та методика застосування : монографія / О.Г.Набока. – Слов'янськ: Підприємство Маторін Б.І., 2012. – 303 с.
- 4.Вачевський М. В. Теоретико-методичні засади формування у майбутніх маркетологів професійної компетенції: Монографія / М. В. Вачевський. – К.: Вид. «Професіонал», 2005. – 364 с.

- 5.Петрушин В.А. Экспертно-обучающие системы /В.А.Петрушин; Отв. ред. А.М.Довгяло; АН УССР. Ин-т кибернетики. – Киев : Наук. думка, 1992. – 196 с.
- 6.Сороко В.Н., Журавльов О.В. Автоматизовані навчаючі системи з елементами штучного інтелекту. Навчальний посібник /В.Н.Сороко, О.В.Журавльов. – К. : УМК ВО. 1992. – 214 с.
- 7.Бурдаев В.П., Бурдаева Л.В. Экспертно-обучающие системы второго поколения / В.П. Бурдаев, Л.В. Бурдаева. - Штучний інтелект, №3. – 2002. – С.345-353.
8. Что такое Принцип? Значение и толкование слова printsip, определение термина [Электронный ресурс] – Режим доступа: <http://www.onlinedics.ru/slovar/soc/p/printsip.html>.
- 9.Гура В.В. Теоретические основы педагогического проектирования личностно-ориентированных электронных образовательных ресурсов и сред. Ростов н/Д: Изд-во Южного федерального ун-та. 2007. – 320 с.
10. Слостенин, В. А. Педагогика: учеб. пособие / В. А. Слостенин, И. Ф. Исаев, А. И. Мищенко, Е. Н. Шиянов. – М. : Школа-Пресс, 2004. – 512 с.
- 11.Принципы обучения [Электронный ресурс] – Режим доступа: <http://didaktica.ru/osnovy-obshhej-didaktiki/170-principy-obucheniya.html>

На основі аналізу досліджень дано теоретико-методологічне обґрунтування системи принципів, що визначають стратегії проектування і навчання в педагогічних системах і технологіях, заснованих на знаннях експертів та інформаційних технологіях. Показано, що система принципів складається з трьох відносно незалежних груп: кібернетичних, педагогічних і психологічних принципів, які визначають новий експертно-навчальний підхід.

Ключові слова: система принципів, експертна навчаюча система, підхід, фахівці фінансово-економічного напрямку.

На основе анализа исследований дано теоретико-методологическое обоснование системы принципов, определяющих стратегии проектирования и обучения в педагогических системах и технологиях, основанных на знаниях экспертов и информационных технологиях. Показано, что система принципов состоит из трех относительно независимых групп: кибернетических, педагогических и психологических принципов, которые определяют новый экспертно-учебный подход.

Ключевые слова: система принципов, экспертная обучающая система, подход, специалисты финансово-экономического направления.

Based on the analysis of research given the theoretical and methodological basis of the principles of designing and defining the strategy of training in pedagogical systems and technologies based on the knowledge of experts and information technology. It is shown that the principles of the system consists of three relatively independent groups: cyber, pedagogical and psychological principles that define the new expert-training approach.

Key words: system of principles, expert training system approach, specialists of financial and economic trends.